

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های خبری

گزارش پژوهشی؛

موضوع:

"بررسی وضعیت کشت گلخانه‌ای در کشور و راهکارهای توسعه آن"

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فاطمه حسینی

۱.....	□ نکات برجسته پژوهش خبری
۲.....	□ مقدمه
۲.....	❖ بخش اول: وضعیت تولیدات گلخانه‌ای
۲.....	□ ظرفیت گلخانه‌ها و کشت گلخانه‌ای در کشور
۲.....	□ میزان تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸
۳.....	□ پیش‌بینی تولید محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۹
۴.....	□ جایگاه جهانی ایران در تولید محصولات گلخانه‌ای
۴.....	□ وضعیت واردات و صادرات محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸
۵.....	□ مزایا و معایب کشت گلخانه‌ای
۶.....	□ هدف‌گذاری توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور تا ۱۴۰۴
۷.....	❖ بخش دوم: وضعیت کسب‌وکارهای کشت گلخانه‌ای
۷.....	□ وضعیت کسب‌وکار در تولید محصولات گلخانه‌ای کشور
۷.....	□ شرایط ورود به حوزه کشت محصولات گلخانه‌ای
۸.....	□ مجوزهای موردنیاز برای راه‌اندازی واحد تولیدات گلخانه‌ای
۹.....	□ موانع و راهکارهای پیش روی توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور
۱۰.....	□ جمع‌بندی

□ نکات برجسته پژوهش خبری

- ❖ در سال ۱۳۹۸ سطح گلخانه‌های بهره‌برداری شده ک‌شور ۱۵۶۷۶ هکتار بوده که از این میزان، بیش از ۷۲ درصد آن به کشت محصولات سبزی و صیفی اختصاص داشته است.
- ❖ در حال حاضر، تعداد بهره‌برداران گلخانه‌ها در کشور ۳۲,۸۵۷ نفر می‌باشد.
- ❖ مجموع تولید محصولات سبزی و صیفی گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸، ۲,۸۰۶,۱۵۰ تن و تولید گل و گیاهان زینتی ۲۴۴۷ میلیون عدد بوده است.
- ❖ در حال حاضر، ۱۵۶,۷۶۰ نفر به صورت مستقیم و بیش از ۴۵۰ هزار نفر نیز به صورت غیرمستقیم در واحدهای گلخانه‌ای اشتغال دارند.
- ❖ در سال ۱۳۹۹، افزایش ۲۰ درصدی تولید محصولات گلخانه‌ای نسبت به سال گذشته پیش‌بینی شده است.
- ❖ ایران با حدود ۱۶۰۰۰ هکتار سطح کشت گلخانه‌ای فعال رتبه دوازدهم جهان و رتبه دوم خاورمیانه را به خود اختصاص داده است.
- ❖ ارزش صادرات گل و گیاهان زینتی در سال ۱۳۹۸، ۴۰ میلیون دلار و محصولات سبزی و صیفی گلخانه‌ای ۸۰۰ میلیون دلار بوده است.
- ❖ توسعه کشت گلخانه‌ای براساس برنامه ده ساله اقتصاد مقاومتی، ۴۸,۳۵۵ هکتار پیش‌بینی شده است.
- ❖ بالا بودن هزینه‌های تولید و طولانی بودن فرآیندهای صدور مجوز از جمله مهم‌ترین موانع پیش روی توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور است.

□ مقدمه

تولید محصولات گلخانه‌ای امروزه به یکی از سودآورترین بخش‌های تولیدی بخش کشاورزی و همچنین یک راهبرد تولیدمحور برای بسیاری از کشورها تبدیل شده است؛ چراکه کشت گلخانه‌ای علاوه بر افزایش تولید باکیفیت در جهت تأمین امنیت غذایی محصولات استراتژیک، راهکاری مناسب برای مقابله با خشکسالی و استفاده بهینه از منابع آب و خاک به شمار می‌رود. در ایران نیز اگرچه بیش از نیم‌قرن از حضور کشت گلخانه‌ای می‌گذرد، اما با توجه به اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، توسعه کشت گلخانه‌ای در جهت ارتقا و امنیت غذایی و تولید محصولات راهبردی کشاورزی و همچنین، کاهش یا قطع وابستگی بسیاری از محصولات کشاورزی به خارج از کشور توسعه گلخانه‌ها اهمیتی دوچندان می‌یابد. در گزارش پیش‌رو، که با استناد به اطلاعات اخذ شده از معاونت امور باغبانی و دفتر طرح توسعه گلخانه‌های وزارت جهاد کشاورزی تنظیم شده، ضمن بررسی وضعیت تولید و شرایط کشت گلخانه‌ای در کشور، مزایا و معایب و وضعیت کسب‌وکارها در این حوزه نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

❖ بخش اول: وضعیت تولیدات گلخانه‌ای

□ ظرفیت گلخانه‌ها و کشت گلخانه‌ای در کشور

براساس آمار اخذ شده از استان‌ها، در سال ۱۳۹۸ سطح گلخانه‌های بهره‌برداری شده و فعال در کشور ۱۵۶۷۶ هکتار بوده که از این میزان، بیش از ۷۲ درصد آن با سطح زیرکشت ۱۱۲۵۶ هکتار به کشت محصولات سبزی و صیفی و ۲۰ درصد آن یعنی ۳۱۰۴ هکتار به کشت گل و گیاهان زینتی و ۸ درصد مابقی آن به کشت سایر محصولات گلخانه‌ای و تولید نشاء اختصاص دارد. در حالی که ظرفیت کشت گلخانه‌ای (براساس میزان توسعه) در کشور، در حال حاضر ۱۸۲۷۴ هکتار می‌باشد.

محصولات گلخانه‌ای	سطح زیر کشت (هکتار)
سبزی و صیفی	۱۱۲۵۶
گل و گیاهان زینتی	۳۱۰۴
سایر محصولات ای و تولید نشاء	۱۳۱۶

□ میزان تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸

در سال ۱۳۹۸، مجموع تولید محصولات گلخانه‌ای از جمله سبزی و صیفی، توت‌فرنگی و ... ۲,۸۰۶,۱۵۰ تن و تولید گل و گیاهان زینتی ۲۴۴۷ میلیون عدد بوده است. از میان استان‌های کشور، استان تهران با تولید ۷۷۹۰۰۷ تن محصولات سبزی و صیفی رتبه اول را به خود اختصاص داده است و پس از آن استان یزد با تولید بیش از ۵۴۲ هزار تن انواع محصولات سبزی و صیفی مقام دوم را دارد. رتبه‌های بعدی نیز متعلق به منطقه جنوب کرمان و استان‌های اصفهان و هرمزگان می‌باشد که در مجموع بیش از ۸۰۶ هزار تن انواع محصولات صیفی و سبزی گلخانه‌ای را تولید

می‌کنند. همچنین، در تولید توت فرنگی گلخانه ای منطقه جنوب کرمان با تولید ۹۳۶۰ تن و استان البرز با تولید ۶۹۴۶ تن و تهران با تولید ۳۱۴۵ تن رتبه اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

استان‌های برتر در تولید صیفی جات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸

میزان تولید (تن)	استان	محصول
۷۵۹۱۲۳	تهران	خیار
۳۷۶۸۰۰	منطقه جنوب کرمان	
۲۹۴۲۸۵	یزد	
۱۵۴۲۶۰	اصفهان	
۲۲۹۵۰۹	یزد	گوجه فرنگی
۸۸۵۲۰	هرمزگان	
۷۳۵۹۰	بوشهر	
۷۸۰۳۵	اصفهان	فلفل
۳۴۱۶	هرمزگان	
۱۴۴۰۰	کرمان(جنوب کرمان)	بادمجان
۶۷۶۲	اصفهان	
۹۳۶۰	کرمان(جنوب کرمان)	توت فرنگی
۶۹۴۶	البرز	
۳۱۴۵	تهران	

در تولید گل و گیاهان زینتی نیز استان تهران با ۱۲۲۶ میلیون عدد، استان مرکزی با ۲۸۷ میلیون عدد و خوزستان با ۱۹۹ میلیون عدد رتبه اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

استان‌های برتر در تولید گل و گیاهان زینتی گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸

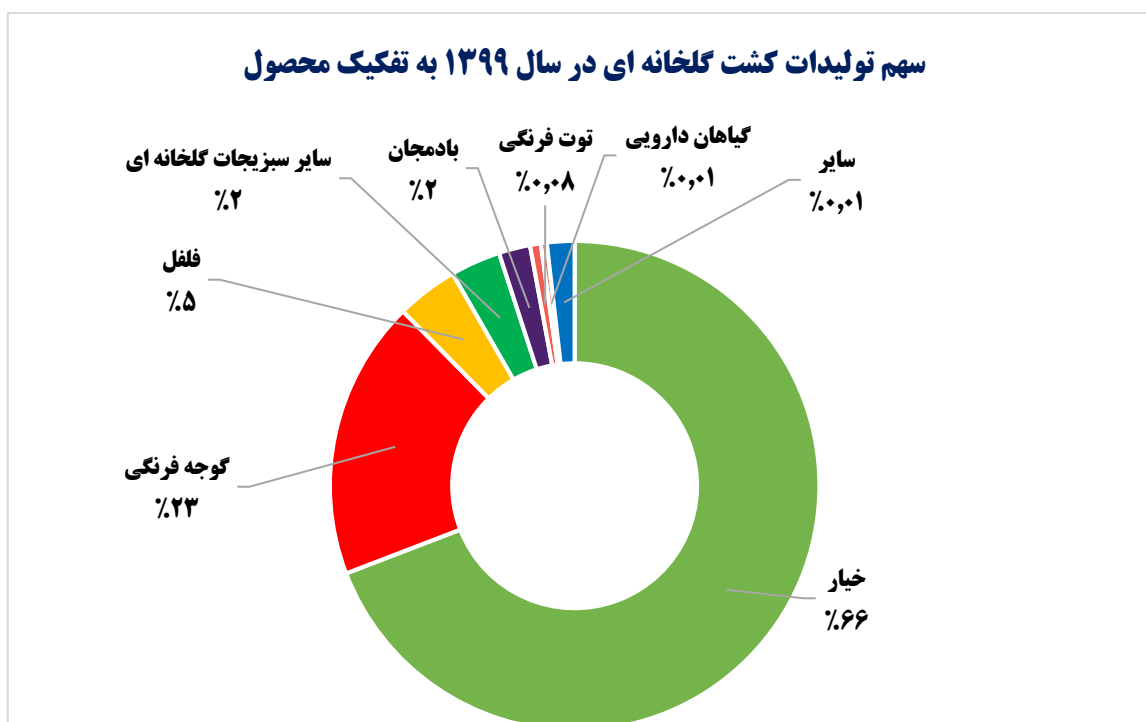
میزان تولید (میلیون عدد)	استان
۱۲۲۶	تهران
۲۸۷	مرکزی
۱۹۹	خوزستان

□ پیش‌بینی تولید محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۹

براساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته برای افزایش تولید انواع محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۹، محصولات گلخانه‌ای با افزایش ۲۰ درصدی تولید نسبت به سال گذشته پیش‌بینی شده است که در این میان خیار با بیش از ۲ میلیون تن و گوجه فرنگی با بیش از ۷۶۸ هزار تن و فلفل گلخانه‌ای با بیش از ۱۸۸ هزار تن بیشترین سهم تولید را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند.

پیش‌بینی تولید محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۹

میزان تولید (تن)	محصول
۲۱۲۶۱۵۱۰	خيار گلخانه‌ای
۷۶۸۵۳۹	گوجه‌فرنگی گلخانه‌ای
۱۸۸۴۰۴	فلفل گلخانه‌ای
۷۲۸۶۵	سایر سبزیجات گلخانه‌ای
۷۲۷۶۰	بادمجان گلخانه‌ای
۲۸۵۰۰	توت‌فرنگی گلخانه‌ای
۱۵۶۰۰	گیاهان دارویی
۵۲۰	سایر
۳۴۰۸۶۹۸	جمع

□ جایگاه جهانی ایران در تولید محصولات گلخانه‌ای

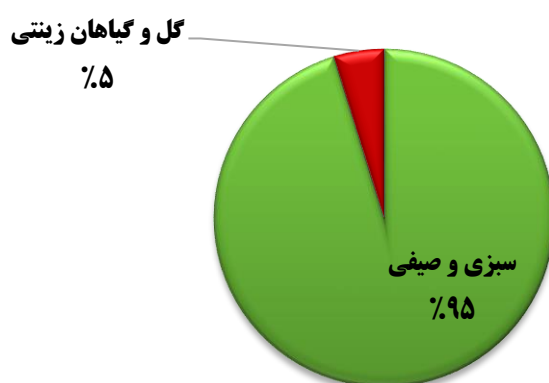
مجموع سطح زیر کشت گلخانه‌ها (گلخانه‌ها و تونل‌های کشت) در جهان تقریباً ۵٫۵ میلیون هکتار می‌باشد. کشور چین با ۲ میلیون هکتار سطح کشت گلخانه‌ای، رتبه اول را دارد و پس از آن، کشورهای اسپانیا، مراکش، ترکیه، ایتالیا قرار دارند. ایران نیز با حدود ۱۶۰۰۰ هکتار سطح کشت گلخانه‌ای فعال در رتبه دوازدهم جهان قرار دارد. در غرب آسیا نیز ایران بعد از ترکیه، رتبه دوم کشت محصولات گلخانه‌ای را به خود اختصاص داده است.

□ وضعیت واردات و صادرات محصولات گلخانه‌ای در سال ۱۳۹۸

محصولات گلخانه‌ای در تمامی فصول و مکان (با رعایت اصول مدیریتی) تولید می‌شود، اما از آنجا که محصولات گلخانه‌ای نسبت به محصولات مشابه در فضای باز، هزینه تولید بیشتری دارد و از سوی دیگر، بنابراین، ظرفیت

صادراتی بالقوه‌ای برای کشور محسوب می‌شود؛ به همین دلیل، بیشتر تولیدات گلخانه‌ای از جمله گل و گیاهان زینتی (شاخه بریده و گلدانی)، سبزی و صیفی‌جات گلخانه‌ای (خیار، گوجه فرنگی، انواع فلفل و بادمجان و ...) و همچنین، توت فرنگی و آلوئه‌ورا قابلیت صادرات به بازارهای کشورهای هدف را دارد. بنابراین، نه تنها حجم تولید محصولات گلخانه‌ای نیاز به واردات این نوع محصولات به کشور را به صفر رسانده است، بلکه، با توجه به حجم تقاضای این محصولات در کشورهای هدف صادراتی، یک مزیت صادراتی نیز برای کشور به شمار می‌رود. به طوری‌که، ارزش صادرات گل و گیاهان زینتی برای کشور در سال ۱۳۹۸، ۴۰ میلیون دلار و محصولات سبزی و صیفی گلخانه‌ای ۸۰۰ میلیون دلار بوده است.

سهم صادرات محصولات گلخانه‌ای در سال ۹۸ به تفکیک محصول

□ مزایا و معایب کشت گلخانه‌ای

از مهم‌ترین مزایای توسعه کشت گلخانه‌ای برای کشور می‌توان به اشتغالزایی، افزایش تولید در واحد سطح، بهره‌وری و صرفه جویی در مصرف آب، استفاده از اراضی غیر قابل کشت با سیستم هیدروپونیک^۱ و افزایش کیفیت و کمیت محصولات به دلیل کنترل عوامل محیطی، تنظیم بازار از طریق تولید خارج از فصل و صادرات محور بودن آن اشاره کرد که در نهایت، به تولید ثروت و توسعه اقتصادی در کشور کمک خواهد کرد. در مقابل، مهم‌ترین معایب کشت گلخانه‌ای در کشور شامل بالا بودن هزینه تولید و نیاز به دانش فنی بالا و داشتن مدیریت صحیح می‌باشد.

۱. آب‌کشت؛ نوعی روش کشت گیاه در آب و بدون استفاده از خاک.

معایب

بالا بودن هزینه تولید

نیاز به دانش فنی بالا و داشتن مدیریت صحیح

مزایا

افزایش تولید در واحد سطح

بهره‌وری و صرفه جویی در مصرف آب

استفاده از اراضی غیر قابل کشت با سیستم هیدروپونیک

افزایش کیفیت و کمیت محصولات به دلیل کنترل عوامل محیطی

تنظیم بازار از طریق تولید خارج از فصل

صادرات محور بودن

□ هدف‌گذاری توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور تا ۱۴۰۴

توسعه کشت گلخانه‌ای براساس برنامه ده ساله اقتصاد مقاومتی، با هدف افزایش ضریب خوداتکایی و امنیت غذایی مصرف بهینه آب و ارتقای بهره‌وری و صرفه‌جویی در آب و افزایش صادرات محصولات در جهت مثبت نمودن تراز تجاری که در برنامه توسعه پنج ساله ششم نیز بر آن تأکید شده است، ۴۸,۳۵۵ هکتار پیش‌بینی شده است. در این راستا، اقدامات و برنامه‌های مورد نیاز برای تحقق این امر شامل موارد زیر می‌شود:

- تامین منابع مالی مورد نیاز برای تسهیلات با سود ارزان قیمت جهت حمایت از توسعه تولید در محیط کنترل شده و هدایت تولید سبزی و صیفی قابل انتقال از فضای باز به گلخانه؛
- کاهش فرآیندهای مجوز و صدور پروانه بهره‌برداری و ...؛
- آموزش و توانمندسازی بهره‌برداران و و متقاضیان کشت گلخانه‌ای؛
- کاهش میزان ریسک با بیمه محصولات گلخانه‌ای؛
- توسعه مکانیزاسیون و ارتقای فناوری؛
- توسعه زیرساخت‌های صادراتی.

در این میان استارت‌آپ‌های حوزه کشاورزی نیز می‌توانند با به‌کارگیری دانش فنی و از طریق تامین نهاده‌های مورد نیاز کشت گلخانه‌ای (شامل سم، کود، بذر و ...)، تأمین تجهیزات، ادوات و ماشین آلات مورد نیاز این بخش، بازاریابی و فروش محصولات تولیدی گلخانه‌داران و ارائه خدمات مشاوره‌ای و فنی به صاحبان کسب‌وکار در این حوزه نقش مؤثری در تسهیل توسعه کشت گلخانه‌ای براساس اهداف تعیین شده داشته باشند.

❖ بخش دوم: وضعیت کسب و کارهای کشت گلخانه‌ای

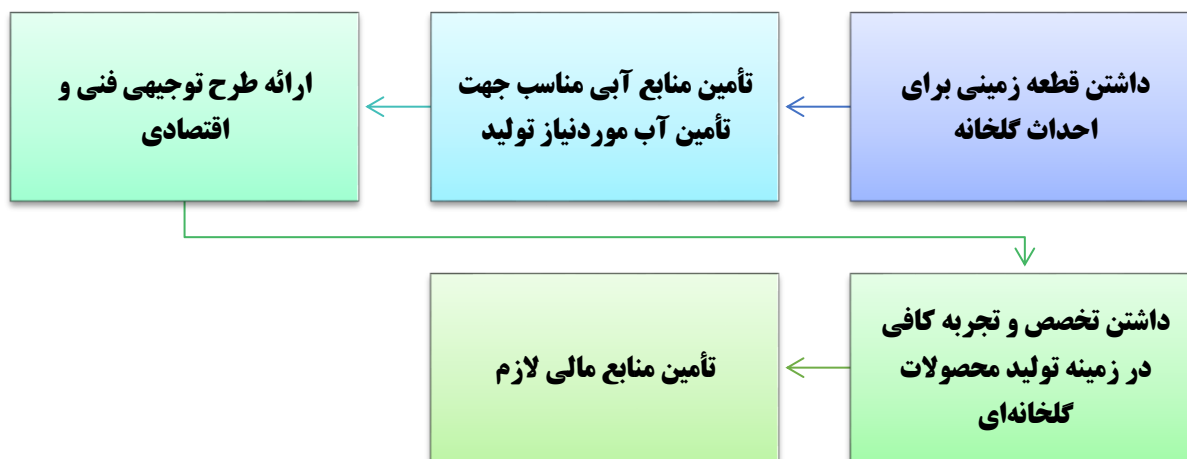
□ وضعیت کسب و کار در تولید محصولات گلخانه‌ای کشور

در حال حاضر، تعداد بهره‌برداران گلخانه‌ها در کشور ۳۲,۸۵۷ نفر می‌باشد. همچنین، ۱۵۶,۷۶۰ نفر به صورت مستقیم در واحدهای گلخانه‌ای اشتغال دارند و بیش از ۴۵۰ هزار نفر نیز به صورت غیرمستقیم در رشته‌های آموزش، مشاوره، نظارت، بسته‌بندی، انبارداری، نگهداری، حمل و نقل، بازاریابی، فروش در داخل و خارج از کشور و ... مشغول فعالیت در این حوزه می‌باشند.

□ شرایط ورود به حوزه کشت محصولات گلخانه‌ای

شرایط لازم برای ورود به حوزه تولید و احداث واحدهای تولیدی محصولات گلخانه‌ای، داشتن قطعه زمینی برای احداث گلخانه، تأمین منابع آبی مناسب جهت تأمین آب موردنیاز تولید، ارائه طرح توجیهی فنی و اقتصادی، داشتن تخصص و تجربه کافی در زمینه تولید محصولات گلخانه‌ای و در غیر این صورت، به کارگیری مسئول فنی مورد تأیید سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و در نهایت، تأمین منابع مالی لازم که می‌تواند به صورت آورده شخص متقاضی و یا اخذ تسهیلات بانکی باشد، می‌باشد. با این حال بسیاری از علاقه‌مندان به حوزه تولیدات گلخانه‌ای با وجود داشتن همه شرایط، تنها در تأمین منابع مالی‌ای که باید از طریق اخذ تسهیلات بانکی صورت گیرد، دچار مشکل می‌شوند و در حالی که مجوزهای لازم را برای احداث یک واحد تولیدات گلخانه‌ای اخذ کرده‌اند، مدت‌هاست در صف انتظار دریافت تسهیلات بانکی می‌باشند تا بتوانند واحد تولیدی خود را راه‌اندازی کنند. اما فرایند زمان‌بر اخذ تسهیلات بانکی باعث شده تا برای بسیاری از فعالان اقتصادی ورود به این حوزه پرریسک باشد، چراکه با وجود تورم بالا و بی‌ثباتی اقتصادی، مبلغ در نظر گرفته شده برای راه‌اندازی یک واحد گلخانه‌ای، پاسخگوی نیازهای تولید نخواهد بود. به طور مثال، تسهیلات در نظر گرفته شده برای راه‌اندازی یک واحد گلخانه‌ای متوسط (حدود ۳۰۰ متر) در حال حاضر، ۶۰ میلیون تومان می‌باشد، در حالی اعتبار موردنیاز برای راه‌اندازی آن در شرایط کنونی بیش از ۱۰۰ میلیون تومان برآورد می‌شود.

□ مجوزهای مورد نیاز برای راه اندازی واحد تولیدات گلخانه‌ای

مجوزهای مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد تولید گلخانه‌ای ۲ عنوان کلی پروانه تأسیس و توسعه و پروانه بهره‌برداری را شامل می‌شود که در جدول زیر نهاد صادرکننده مجوز و مدت زمان صدور آن ارائه شده است:

عنوان مجوز	نهاد صادر کننده مجوز	مدت زمان صدور مجوز
پروانه تأسیس و توسعه	سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور	۲ هفته
پروانه بهره‌برداری	سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور	۲ روز

شایان ذکر است، زمان‌های صدور مجوز بستگی به زمان دریافت استعلام‌های آب، برق و ... دارد. همچنین، مدت زمان احداث و بهره‌برداری از واحد گلخانه‌ای به عدم یا وجود موانع قانونی جهت اخذ پروانه تأسیس و بهره‌برداری و تأمین به موقع منابع مالی مورد نیاز بستگی دارد که در صورت رفع موانع و مشکلات و تأمین همه موارد فوق الذکر، احداث گلخانه ۶ الی ۲۴ ماه (با توجه به مترای گلخانه) زمان می‌برد.

در جدول زیر روند دریافت استعلامات برای دریافت پروانه تأسیس و بهره‌برداری یک واحد کشت گلخانه‌ای و مشکلاتی که در این مسیر وجود دارد و همچنین راهکارهای رفع آن ارائه شده است:

ردیف	عنوان استعلام	نهاد صادر کننده	موانع صدور	راهکار رفع مانع
۱	وجود زمین در محدوده طرح هادی	بنیاد مسکن	هزینه کارشناس + اتلاف زمان + امکان قرار نداشتن زمین در طرح هادی به دلیل به روز نبودن نقشه‌ها	تایید موقعیت زمین از طریق گوگل مپ و همخوانی با نقشه‌های بنیاد مسکن
۲	آب و فاضلاب (در صورت درخواست استفاده از آب شرب شبکه آب و فاضلاب)	اداره آب و فاضلاب	اتلاف زمان و طولانی بودن روند اداری	سیستمی شدن درخواست‌ها و ارتباط سیستمی اداره آب و فاضلاب و جهاد کشاورزی در این زمینه

۳	تعهد نامه محضری	دفتر ثبت اسناد	هزینه + اتلاف زمان	حذف کلی این بند، چون به دلیل تعهداتی که متقاضی در بانک می- دهد و نحوه پرداخت وام نیازی به این بند نیست.
۴	پروانه تأسیس	جهاد کشاورزی	اتلاف زمان + مشکلات سیستمی + زمان بر بودن مراحل تایید + عدم تسلط کارمندان بر مشکلات سیستم	اصلاح ساختار سیستمی و حذف مراحل اضافی
۵	تخصیص اعتبار کارگروه استانی	جهاد کشاورزی استان	اتلاف زمان زیاد و امکان وجود فساد اداری	حذف و یا اصلاح ساختار این کارگروه

□ موانع و راهکارهای پیشروی توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور

کمبود زیرساخت های مورد نیاز، بالا بودن هزینه‌های تولید، نداشتن اسناد مالکیت زمین، بالا بودن هزینه صدور پروانه‌ها، نداشتن دانش فنی لازم برای تغییر الگوی کشت و تغییر روش تولید، مشکل تأمین وثایق بانکی، ارزیابی نامعقول وثایق و محل اجرای طرح، اخذ عوارض بالا برای ساخت و ساز گلخانه‌ها از طریق بخشداری‌ها و شهرداری‌ها و طولانی بودن فرآیندهای صدور مجوز از جمله موانع پیشروی احداث و توسعه گلخانه‌ها در کشور است که مهم‌ترین راهکارهای رفع این موانع شامل تسریع در روند صدور مجوزها، تأمین به موقع تسهیلات مورد نیاز، آموزش و انتقال یافته‌های جدید به بهره‌برداران و متقاضیان و ایجاد تشکل‌های موردنیاز از جمله تولید، تأمین نهاده‌ها و بازرگانی می‌باشد.

تسریع در روند صدور مجوزها

- تأمین به موقع تسهیلات مورد نیاز
- آموزش و انتقال یافته‌های جدید به بهره‌برداران و متقاضیان
- ایجاد تشکل‌های موردنیاز از جمله تولید، تأمین نهاده-ها و بازرگانی

موانع

- کمبود زیرساخت های مورد نیاز
- بالا بودن هزینه‌های تولید
- نداشتن اسناد مالکیت زمین
- بالا بودن هزینه صدور پروانه ها
- نداشتن دانش فنی لازم برای تغییر الگوی کشت و تغییر روش تولید
- مشکل تأمین وثایق بانکی
- ارزیابی نامعقول وثایق و محل اجرای طرح
- اخذ عوارض بالا برای ساخت و ساز گلخانه‌ها از طریق بخشداری‌ها و شهرداری‌ها
- طولانی بودن فرآیندهای صدور مجوز

□ جمع‌بندی

با توجه به نقش و تأثیر بخش کشاورزی بر اقتصاد کشور از یک سو و همچنین، به دلیل کم‌آبی و خشک‌سالی طی سال‌های اخیر، توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور با استفاده از تجارت کشورهای موفق در این حوزه می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصاد کشاورزی و در نهایت رشد اقتصادی کشور ایفا نماید. افزایش تولید در واحد سطح، مصرف بهینه آب، افزایش چندبرابری تولید محصول در محیط گلخانه‌ای، صادرات محور بودن محصولات گلخانه‌ای با توجه به نیاز بازارهای صادراتی، اشتغالزایی و بهره‌وری بالا و ... از مهم‌ترین مزیت‌هایی است که تغییر و اصلاح سیاست‌های الگوی کشت را در مسیر توسعه کشت گلخانه‌ای ضروری می‌سازد. در این راستا، اعمال سیاست‌های هوشمندانه و مؤثر و همچنین استفاده از فناوری‌های نوین در کشت گلخانه‌ای فرصت بهره‌مندی از مزایای ظرفیت این بخش از کشاورزی را برای کشور چند برابر خواهد کرد. بنابراین، لازم است دستگاه‌های مسئول در این حوزه علاوه بر اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای هدفمند و مؤثر به منظور تسهیل و تسریع در روند توسعه کشت گلخانه‌ای در کشور، با اعمال سیاست‌های تشویقی و اختصاص اعتبارات موردنیاز به این بخش، بستر ورود علاقه‌مندان و کارآفرینان به این حوزه را بیش از پیش فراهم و تسهیل نمایند.

